

Skerja blokkín úttan at spyrja fólkið

– Føroyska fólkið verður ikki eftirspurt, nú landsstýrið skerjir blokkín sum byrjanina á skiftistíðina til føroyskt fullveldi. Hóast samgongan legði stóran dent á, at fólkið skuldi siga sína hugsan við fólka-atkvøðu, tá tað snúði segum fullveldis-ætlanina og harundir blokkín, so hevur løgmaður avlýst hetta. Og grundin er greið. Hann óttast fyrri, at undirtøka ikki longur er í fólkinum fyrri fullveldisætlanini, segði Jóannes Eidesgaard, fólkatingslimur í røðu á Christiansborg undir 1. viðgerð at donsku figgjarlógini. Niðanfyrri prenta vit røðuna:

Første behandling af finanslovsforslaget for 2002 kan i flere henseender siges at adskille sig fra tidligere første behandlinger af finanslovsforslag. Det er jo nuværende finansministers første finanslov, det er den sidste finanslov for denne valgperiode, men det er også første gang i mange år, at vi, der repræsenterer Færøerne her i Folketinget, er til stede og deltager i denne debat. Og hvorfor så det? Som de allerfleste har gættet eller vidste på forhånd, så adskiller dette finanslovsforslag sig fra tidligere forslag med dets markante nedskæring af bloktilskuddet til Færøerne. Fra at være en knap milliard kroner årligt, har man fra færøsk side ønsket tilskuddet nedskåret med godt og vel en trediedel til 626 mio. kr.

Bloktilskuddet til Færøerne er ikke nogen gammel ordning, da det første gang blev indført i 1988, efter at de danske amter også var gået over til bloktilskud. Før det var det en refusionsordning. En refusionsordning med forskellige refusionssatser for de forskellige områder, der var berettigede til refusion. Foruden at være belastende rent administrativt, så var der desværre mange gråzoner, når der skulle placeres et endeligt ansvar. Derfor var bloktilskudsordningen en fornuftig ændring. Det sidste levn fra refusionsordningen forsvandt ende-

ligt i 1993.

Siden 1987 har der så været forhandlinger om bloktilskuddet mellem landsstyret og regeringen. Varigheden af disse aftaler har varieret fra etårs-aftaler og op til treårs-aftaler.

Det landsstyre, der har siddet med regeringsmagten på Færøerne siden maj 1998, og hvor hr. Óli Breckmann er gruppeformand for det næststørste koalitionsparti, har hidtil gennemført en sådan forhandling om et fremtidigt bloktilskud. Dette skete i juni 1998, hvor bloktilskuddet for 99, 2000 og 2001 blev fastlagt.

Skjulte intentioner

Egentligt er det lidt besynderligt, at landsstyret ved forhandlingerne i 1998 ikke afslørede sine intentioner om en nedskæring af bloktilskuddet, som de har vist her på det sidste. Det var da noget, man kunne forvente, at et landsstyre, der ønskede at løsrive Færøerne fra Danmark i denne valgperiode, også viste en vilje til en nedskæring af bloktilskuddet i 1998, hvor man desuden også havde muligheden for at vise, at man var rede til at tage konsekvenserne af en sådan nedskæring. Men det valgte man ikke at gøre, tværtimod. Man valgte derimod at fastfryse bloktilskuddet, dog med en dansk pristalsregulering for

hele deres embedsperiode, som jo som bekendt ender senest i april 2002. Og bloktilskuddet i dag er 107,5 mio. kr. højere end i 1998.

Men nu, hvor man er ved at forlade kontorerne ude på Tingenes, nu sætter man frem et ønske om en reduktion på ikke mindre end en trediedel, vel vidende om, at det allerhelst bliver andre, der bliver nødt til at indrette den færøske økonomi til de markant ændrede forhold. Derfor kan vi i denne situation glæde os over, at man fra dansk side kun har besluttet sig til at indgå en etårs-aftale.

Før jeg går videre, har jeg behov for at understrege, at mine bemærkninger ikke skal fortolkes i den retning, at vi ikke også er interessede i en afvikling af bloktilskuddet, for det er vi, men vi kan ikke tilslutte os landsstyrets lidt overlede plan her på falderebet. Vi har nemlig anbefalet en reduktion på 107,5 mio. kr., som før sagt, er det beløb, bloktilskuddet er vokset med under dette landsstyre. Det, der er afgørende for vores holdning til en reduktion af bloktilskuddet er, at vi ikke påfører det færøske folk en drastisk nedskæring af deres velfærdsgoder. Og netop derfor har vi et forslag om, at reduktionen bliver sat i relation til en konstateret og dokumenteret vækst i det færøske bruttonationalprodukt. Dette, for

at være i stand til at opretholde og udbygge den velfærd, som er blevet opbygget gennem de mange seneste år.

Skelner ikke tilkonsekvenserne

Man har det klare indtryk, at landsstyret har foreslået denne reduktion af bloktilskuddet uden at skele til

de konsekvenser, det vil få. En politisk handling, der skal få løsrivelsesparterne inklusivt hr. Óli Breckmann's parti til at stå lidt bedre, nu hvor den færøske

valgkamp rask nærmer sig. Man skal jo helst kunne påvise et eller andet resultat efter en fire årig regeringsperiode, specielt hvis resultaterne så totalt mangler på alle andre områder.

Jeg har desuden behov for at understrege den betydning, det har, at man ikke bygger sine økonomiske dispositioner for fremtiden på en højkonjunktur. Jo, sandelig er det gået godt for færøsk økonomi de sidste fem seks år. Vi har været velsignede med en fiskerigdom, der næppe kender sin lige, og desuden har vi oplevet nogle fiskepriser, som end ikke de største optimister havde drømt om. Og oveni alt dette har det meget lave renteniveau, som sammen med den meget gunstige aftale, der blev indgået i juni 1998 med regeringen, gjort det muligt for utrolig gunstige økonomiske forhold på Færøerne.

Det har gjort det muligt for landsstyret at opnå store overskud på de årlige finanslove på mere end 600 mio. kr. Ok, jeg kunne selvfølgelig underholde lidt med de mange forsømte opgaver inden for forskellige sektorer, men det vil jeg spare tingets medlemmer for.

og vel 100 mio. kr., så kan vel enhver se, at overskuddet kan forsvinde som dug for solen. Kommer der så oveni dette en nedgang i de økonomiske konjunkturer, så har vi på meget kort tid vendt et pænt overskud til et fortvivlende underskud. Og så har vi slet ikke taget højde for en vedligeholdelse og end mindre en udbygning af den færøske velfærd.

Men oppositionens advarsler og gode råd om, at man i landsstyret ikke her og nu sætter det hele over styr, har ikke vundet gehør. Man vil ikke slå koldt vand i blodet, men næsten som i en forfængelig ekstase, vil man uden omhu tage disse drastiske initiativer.

Frygter folket

Og initiativet med nedskæringen af bloktilskuddet som starten på den meget omtalte økonomiske overgangstid sammen med initiativet om en overtagelse af samtlige sagsområder, gennemfører man uden at spørge den færøske befolkning ad. Ved valgperiodens begyndelse lagde man ellers megen vægt på, at samtlige initiativer, der gik henimod en løsrivelse skulle først ske, når man havde spurgt den færøske befolkning. Der skulle jo holdes ikke færre end to folkeafstemninger, hvoraf den ene skulle tage stilling til hele suverænitetsplanen inklusivt en fjernelse af bloktilskuddet, men begge er aflyst, den sidste af hr. Óli Breckmann's partifælle -lagmanden.

Men hr. Óli Breckmann og hans løsrivelseskammerater er vel bange for, at folkets svar ikke er til deres fordel, så det udelader man. Og så henter man det i stedet ind gennem bagdøren. Man kunne jo også ud-skrive et lagtingvalg på et sådant stort spørgsmål som dette.

Men ok, landsstyret har den forfatningsmæssige fulde ret til at foreslå denne nedskæring, og Folketinget har vel meget svært ved at forholde sig til andet end det, som landsstyret foreslår, men det lyserøde billede, som landsstyret og dets støtter prøver at tegne af færøsk økonomi, er nok ikke så lyserødt alligevel. Eller sagt anderledes, vi ved jo, at den økonomiske palette også har andre mere dystre farver.

Så pengene passer'

På spørgsmålet hvorfor netop 356 mio. kr., så svarer landsstyret, at det er fordi, at overtagelserne af den offentlige forsyning og af skolevæsenet netop er beregnet til 356 mio. kr. D.v.s. at man overtager, så pengene passer og ikke

fordi, at man har et ønske om at overtage sagsområder for måske at få dem til virke bedre. Nej, slet ikke, man overtager, så langt pengene rækker.

Det rejser derfor et spørgsmål, der har været fremme ved tidligere lejligheder, nemlig om overtagespolitikken og afviklingen af bloktilskuddet kan afvikles uafhængigt af hinanden. Det ville medføre, at man overtager sagsområder, når man har skabt de nødvendige betingelser og forudsætninger for netop den ønskede overtagelse, og for det næste, at man afvikler bloktilskuddet således, som væksten i det færøske bruttonationalprodukt nu engang tillader.

Et andet problem, der rejser sig i kølvandet af overtagelser i henhold til Hjemmestyreloven, og specielt hvis man gør det med en negativliste, d.v.s. at man overtager alt undtagen det, der er listet op, er at man reelt ikke ved, hvad der er overtaget, og hvad der ikke er overtaget. Der er fordi, at Hjemmestyreloven er en 52 år gammel lovgivning, og da den ald-rig er blevet ajourført, så har vi fået en række sagsområder, der slet ikke eksisterede i 1948, og så ender man i et politisk og juridisk kvaksalveri, der absolut ikke hører vores tid til.

Derfor er det mere nødvendigt nu end nogen sinde før, at vi får en afløser for Hjemmestyreloven, og der har vi spillet ud med den eneste afløser, som vi mener kan løse disse førnævnte problemer, nemlig en Selvstyrelov. Den er nødvendig for en værdig udvikling i den færøske selvstyrepolitik, der giver klare og enkle procedurer, hvor det bliver det færøske Lagting, der træffer afgørelserne.

DAGFØR TEG

HALT

Sosialin

Tekna teg sum haldara, so fært tú sosialin 5 ferðir um vikuna til dyrnar

Tíðindablaðið

Sosialurin

Box 76
110 Tórshavn

ÓKEYPIS

Sosialurin
rindar
postgjaldið

64

Undirritaði tekur seg sum haldara av Tíðindablaðnum Sosialinum, og fái blaðið 5 ferðir um vikuna.

Restina av hesum ársfórðing í fái eg Sosialin ókeypis!

Navn:
Búst.:
Postnr., bygð, býur:
Til:
Undirskrift:

☐ Haldarar í Føroyum: 400,-/ársfj.

☐ Haldarar í Europa: 510,-/ársfj.

☐ 5 bløð einaferð um vikuna í Europa: 425,-/ársfj.

☐ Onnur lond: Ymiskir prisir

☐ Internet: 240,-/ársfj.

Sosialurin

Við Sosialinum

Í BÝIN

Sosialurin

fer í býin

hvørja viku

og tú

sleppur at

fylgja við

hvussu

hetta

spælir av

Les í býin

hvønn hósdag!